

tansko družbo, ki je imela na Štejskem in na Koroškem lepe rudokope in fužine.

Pokupil je njena podjetja in delo v njih vstavil, tako, da je zdaj praška železničarska družba oproščena vsake konkurence in da občinstvo lahko dere kakor se jej zljubi.

Taki ljudje, kakor Wittgenstein proti kateremu je Steinwenderjev predlog v prvi vrsti naperjen, se bodo seveda z rokami in z nogami branili, če bi se jim hoteli vzeti njihovi rudniki.

In njih odpor bo podpirala borza. Kaj se pa danes na borzi kupuje in prodaja? I no „Prager Eisen“ — za druge papirje se že nihče več ne zmeni. Špekulantje imajo pri tem kolosalne dobičke in da jih bodo branili strastnejše kakor levinja svoje mladiče, tega pač ni težko uganiti.

Steinwender je storil pogumen in pameten korak. Z njegovim predlogom se bo veliko na bolje obrnilo, ali dotlej, da bo ta predlog zadobil veljavo, preteklo bo še mnogo časa in bo treba še velikanske boje prebiti.

Trgovec, njegove pravice in dolžnosti.

Trgovski zakonik seznavlja dve vrsti trgovcev; za jedne veljajo vsi predpisi trgovskega zakona, za druge pa le nekateri (§ 14 trg. z.). Prve imenujemo trgovce popolnih pravic, drugi se pa nazivajo trgovci nepopolnih pravic. Kdo naj se šteje mej prve, o tem določa višina obrtnega davka. Na Dunaju postane trgovec s popolnimi pravicami oni, ki plača jednoletnih direktnih davkov od svoje trgovske obrti najmanj 50 gld., v okolici Dunaju oni s 30 gld. v mestih nad 50.000 stanovalcev s 40 gld., v mestih nad 10.000 st. s 30 gld., v ostalih pa z 20 gld. Torej: polnopravni trgovec v Ljubljani je oni, ki plača na leto direktnega davka nad 30 gld.

Ako je pa tvrdka takega trgovca enkrat zapisana v trgovskem registru, potem pa nič več ne odločuje višina davka, naj se ga li šteje za polnopravnega trgovca, kateri je in ostane, pa ako plačuje manjši davek.

Polnopravni trgovci imajo posebne dolžnosti in dobrote, katerih pa ostali trgovci nimajo. Za nje je določen trgovski register, v kateri se tvrdke vpisujejo. Jedino njim pripada trgovska tvrdka v tem obsegu in smislu, kakor ju določa trgovski zakonik (§ 15—27.) Le polnopravni trgovci so primorani vesti trgovske knjige, katere so jim v časih rešiteljice iz nezgod, in le polnopravni trgovci morejo imeti prokurista. In ako je bila tvrdka polnopravnega trgovca vsaj dve leti pred konkurzom na njeno imetje zapisana, ima pravico do tzv. prisiljenega poravnanja (§ 208. konk. z.). Poleg tega imajo tudi pri vsakem trgovskem opravku pravico na obično provizijo in na procente.

Pod trgovskim registrom se razume javni seznam tvrdk polnopravnih trgovcev in trgovskih služb, kateri vodi trgovsko sodišče v to svrhu, da bi se občinstvo o

razmerah trgovske obrti moglo poučiti. Pristop do trgovskega registra je vsakemu dovoljen v uradnih urah; more se zahtevati tudi prepis, za kar se pa mora nagraditi pristojne stroške.

Kmetijska družba.

Nasprotovanje naši dični kmetijski družbi še ni ponehalo. Šele pred kratkim je priobčil „Slovenec“ pristransko zasukano notico glede pobiranja členarine, na kar je kmetijska družba v svojem glasilu primerno odgovorila.

Od tedaj vlada vsaj v časopisih mir in upati je, da se umetno vzbujeno nasprotstvo proti kmetijski družbi kmalu polože. Na to je upati toliko bolj, ker nam je dobro znano, da je v katoliško-narodni stranki jako mnogo in uglednih mož, ki strogo obsojajo prouzročeni boj. Različni momenti kažejo, da temni zvezda tistega moža, čegar brezmejna lahkomišelnost je kriva, da je prišlo do nasprotja in celo do očitnega boja, v katerem je katoliška stranka tako žalostno propadla. V tem boju je bilo pobito prizadevanje, organizovati stanovsko vojsko a kdor dela združbo med stanovi, kdor šunta stan proti stanu, ta je pred Bogom in pred ljudmi velik greh storil.

V prej omenjenem odgovoru v „Kmetovalcu“ na naskok „Slovenca“ na kmetijsko družbo je bilo omenjeno mej drugim tudi to, da je kmetijski družbi kot taki popolnoma vse jedno koliko, da ima članov.

To je s strogo društvenega stališča sojeno gola resnica. Društvu v svojem interesu je na tem, da stori za svoje člane, kar je največ mogoče. Ker pa so društvena sredstva omenjena, stori društvo za svoje člane toliko več, kolikor manj ima teh članov.

Ali kmetijski družbi je naloga, da skrbi sploh za napredek in za povzdigo kmetijstva, to pa doseže samo tedaj, ako ima kar največ članov, ako so vsi kraji dežele v družbi zastopani, Tekom zadnjih deset let se je po prizadevanju osrednjega odbora doseglo, da se je število društvenih članov znamenito pomnožilo. Družba ima danes razmeroma že jako mnogo članov in to iz vseh krajev naše dežele, ali še vedno jih ni dovolj.

Vse prizadevanjerodoljubov mora meriti na to, da pridobi društvo kar mogoče veliko članov. Ideal nam mora biti, da postane vsak kmetovalec v deželi član kmetijske družbe. Kolikor več članov bo kmetijska družba imela, toliko več se bo storilo za občni napredek, četudi posamezni član ne bo direktno imel toliko dobička od društva, kakor ga ima sedaj. Sicer pa ni dvoma, da se bodo v tem slučaju zvišale državne in deželne podpore, katere dobiva društvo, tako da bo društvo imelo več sredstev na razpolaganje kakor sedaj.

Zatorej pozivljemo vse rodoljubne kmetovalce in prijatelje kmetijstva, naj pridno snujejo podružnice in pridobivajo novih udov.

Novice.

— **Osebne vesti.** Dež. odbor je imenoval gospoda Otona Doktoriča z Bleda praktičnim mlekarским instruktorjem za Kranjsko. — Puškar pri pešpolku št. 17 g. Jos. Tauber je dobil srebrni zaslužni križec s krono. — Vojaškima kaplanoma sta imenovana goriška duhovnika gg. Farla v Gradu in V. Žega v Bovcu,

— **Cerkvene vesti.** Umeščena sta bila te dni č. gosp. Ignacij Šalehar, dozidaj župnik na Dolah na župnijo Dolenja vas, in č. g. Vaclav Filler, doslej kaplan v Št. Rupertu, na župnijo Dole.

— **V avdijenci pri cesarju** je bil sprejet 27. novembra dež. glavar Oton pl. Detela.

— **Cesarjev dar.** Cesar je podaril gasilnemu društvu v Kamni gorici 100 gld. in onemu v Sodražici 60 gld.

— **Na Šmarno goro** so dobili stalnega duhovnika.

— **Občinske volitve v Gradcu** niso tako iztekle, kakor so pričakovali nemški nacionalci. V tretjem razredu sta bila namreč izvoljena dva socialna demokrata. Pa nacionalci se bodo potolažili. Saj so pridobili Ljubljancana dr. Goltscha. Če kdo, bo ta zabelil njih politično kššo.

— **Celovski napredek.** V Celoveu so postavili avtomate, ki žganjarjem kar na cesti žganje točijo. To je napredek!

— **Pri Sv. Benediktu v Slov. goricah** se je osnovalo Bralno društvo. Naj bi dobro uspevalo.

— **Podaljšanje kamniške železnice** Minoli teden je bil pri Fischerju v Kamniku shod. ki se je posvetoval o podaljšanju Kamniške železnice. Shod se je izrekel za podaljšanje čez Gornji grad in je izvolil poseben odbor, ki naj za to stvar deluje.

— **Blamaža.** Na Schönererjevo limanico „Los von Rom“ se je na Koroškem vsedlo samo 95 oseb.

— **Državne podpore** za izvršitev obrežnih del pri Zavogljju je poljedelsko ministrstvo dovolilo 6500 gld.

— **Celovška policija pred celjskim sodiščem.** Gosp. Gostinčar je tožil dva celovška policaja, ker sta ga, ko se je moral pred nemškimi napadalci braniti z revolverjem, telesno poškodovala. Policaja sta bila oproščena.

— **Celjska čitalnica** je te dni že v 36krat izvolila dr. Josipa Sernca svojim predsednikom,

— **Umrli** je pri Sv. Lenartu nad Škofjoklo ondotni župnik č. g. Ivan Vavpotič, obče spoštovan in jako priljubljen duhovnik.

— **Umrli** je v Volovski bivši koroški deželni predsednik Franc baron Semtd-Zabierow.

— **Nov brzovlak.** Južna železnica upelje na progi Dunaj-Trst še jeden brzovlak.

— **Županska volitev v Moravčah.** Pri volitvi župana v Moravčah je bil izvoljen županom nadučitelj gosp. Toman. Okrajni šolski svet je ukazal, da se mora županstvu odpovedati, radi česar je prišlo v dež. šolskem svetu do ostre kontroverze.

— **Slovensko planinsko društvo.** Konec oktobra se je na Dunaju osnovala akad. podružnica „Sloven. planinskega društva“.

— **Hotelir pobegnil.** Iz Opatije jo je popihal hotelir Emanuel Poinstingel, zapustivši 18000 gld. dolga.

— **Ravnateljstvo državnih železnic v Beljaku** hočejo razdeliti tako, da bi kranjske železnice prišle pod Trst.

— **Nov odvetnik v Gorici.** Gosp. dr. Karol Triller, odvetnik v Tolminu, se z novim letom preseli v Gorico.

— **Olepševalno društvo** se je ustanovilo v Litiji.

— **Nov poštni urad** se je ustanovil v Dobrušovah. Zvezo bo imel s Trebnjem in Žuženberkom.

— **Občni zbor podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju,** kateremu je predsedoval gospod dvorni svetnik dr. Friderik Ploj, je dne 14. nov. perakklamationem izvolil odbor, ki se je sledeče sestavil: Predsednik, Jakob Pukl, izdajatelj lista „Der Süden“, posestnik itd. I. podpredsednik dr. Fr. Ploj, c. kr. dv. svetnik, II. podpreds. dr. Fr. Simonič, kustos vseučiliške knjižnice; I. blagajnik: dr. Klem Seshun, dvorni in sodni svetnik, na Dunaju I Singerstrasse šte. 7 II. blagajnik: dr. Janko Babnik, c. kr. sodni tajnik v justičnem ministrstvu; I. tajnik: Dr. France Vidic, c. kr. urednik slov. drž. zak.; II. tajnik: Ivan Luzar, nadrevident južne železnice; odborniki: Monsignor Fran Jančar, papeški častni komornik, župnik nemškega vit. reda, itd.; dr. Anton Primožič, c. kr. profesor prid. ministrstvu za uk in bogočastje, Žiga Sežun c. kr. likvidator v finančnem ministrstvu. Pregledovalci: Dr. Vladimir Globočnik pl. Sorodolski, c. kr. sekcijski svetnik v finančnem ministrstvu; Dr. Josip Mantuani, c. k. amanuensis v dvorni knjižnici, Dr. Janko Hočevnar, odvetniški kandidat Odb. namestniki: Dr. Mat Murko, c. kr. docent na vseučilišču itd. Dr. Anton Povšič, c. kr. sodni tajnik, prid. justičnem ministrstvu Jos. Premeru, c. kr. kontrolor poštne hranilnice. Preglednikov namestniki: Jakob Bratkovič, c. kr. profesor v p.; Alojzij Karba, c. kr. poštni pristav; France Pečnik, provizor lekarne c. kr. ces. Elizabetine bolnice — Uže v prvi odborovi seji se je razdelilo čez 200 gld. podpor. Prošenj za podpore bilo je dva in petdeset. Upati je, da bodo Slovenci to društvo tudi letos radodarno podpirali, da bode odbor mogel zadostiti težki svoji nalogi. Odbor prosi še posebej izdatne podpore slavni slovenskih posojilnic, mestnih in raznih drugih zastopstev. Darove je pošiljati I. blagajniku gosp. Dr. Klem. Seshun u avornemu in sodnemu odvetniku, Dunaj, I. Singerstr. 7.

— **Tečajji za tesarje.** Po naročilu c. kr. trgovskega ministrstva priredi c. kr. tehnološki obrtni muzej na Dunaji tečaje za tesarje. V teh tečajih se bode poučevalo v geometriji, strešni in stavbeni konstrukciji, tehnologiji, važnejši tesarski lesovi, njih lastnosti in obdelovanje, orodja in stroji, v obrtnem računstvu in stavbeni mehaniki ter o praktičnem delu na učnem tesališču. Tečajji trajajo po tri mesece in se vrše trikrat na leto. Za vsprejem v tečaj prositi so opravičeni polirji in oni preddelavci, kateri morejo dokazati, da so delali vsaj eno leto kot preddelavci in katere priporoča županstvo in zadruga ali kako strokovno društvo. Prednost imajo polirji preddelavci in med zadnjimi zopet oni, kateri nameravajo v kratkem kot polirji svoj obrt izvrševati. Slednjič se mora sprejeti v obče le take prosilce, kateri so že 24 let, ne pa več kot 45 let stari in kateri so vojaški dolžnosti že zadostili ali so pa te dolžnosti oproščeni. Ker se poučuje v nemškem jeziku, je treba obiskovalcu vsaj toliko zmožnosti nemškega jezika, da razume pouk. Lastnoročno pisane prošnje za vsprejem v tečaj vložiti je pri ravnateljstvu c. kr. tehnološkega obrtnega muzeja na Dunaji IX/2 Währingerstrasse 59. V prošnji se mora navesti: starost prositelja, koliko časa je polir oziroma preddelavec, v katero trgovinsko in obrtno zbornico je pristojen, tudi je navesti najbližjo železniško postajo, če v prositeljevem stanovišču postaje ni. Dalje je navesti, ima li prositelj v strokovnem risanju že kako spretnost